

Landschapsconvenant

Landschap Goed voor Elkaar

*Afspraken in de
samenwerking voor
behoud, herstel en
ontwikkeling van
het landschap*

Aanleiding

Het karakteristieke cultuurlandschap is een van de grote krachten van onze provincie. Het landschap is de woon-, werk- en recreëromgeving van de bewoners en het leefgebied van de planten en dieren die er thuis horen. Het landschap van Groningen is bovendien aantrekkelijk voor veel recreanten, toeristen en omwonenden. Er valt veel te zien en te beleven. Dit gevarieerde landschap willen we niet verliezen, maar vitaal houden en waar nodig versterken en ontwikkelen. Zowel voor zijn bewoners, de planten en dieren als uit economisch oogpunt.

Onder landschap verstaan we in dit convenant alles wat dat landschap maakt tot de woon-, werk- en leefomgeving. De ordening en samenhangende structuren in het landschap met de kenmerkende landschapselementen zoals de houtwallen in Gorecht, de maren in Noord-Groningen, de wijken in de Veenkoloniën, de oude kerkepaden, historische sluisjes en de slaperdijken geven karakter en identiteit aan een gebied. Het landschap als cultureel erfgoed, zijn rijkdom aan cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden, waarin het verleden is terug te lezen. Maar ook het land-

schap dat leefbaar en dynamisch moet blijven. Dat ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen en nieuwe kansen creëert, mits zorgvuldig en met respect voor de waarden ingepast. En het landschap dat het leefmilieu vormt van veel planten en dieren en een gezonde en vitale leefomgeving voor de mens. Een landschap dat mensen bindt en waarbij mensen zich betrokken voelen, waarvoor ze opkomen als de kwaliteit (verder) dreigt te worden aangetast. Een landschap dat die mens nodig heeft.

Bescherming, behoud en waar nodig herstel van dat landschap zijn niet vanzelfsprekend. De zorg voor het landschap is niet actief geregeld en het is daarmee ook niet helder wie waarvoor verantwoordelijk is en wie wat doet. Dit gemis is mede ontstaan door het wegvallen van de sturgroepen en de LAG's. Het landschap loopt daardoor het risico niet de prioriteit te krijgen die het verdient en nodig heeft. Met onze handtekening onder dit convenant, geven de onder tekenaars vanuit een **gedeelde verantwoordelijkheid** het landschap wél die prioriteit.

Kaders

De afspraken in dit convenant sluiten aan op en/ of geven uitvoering aan een aantal (beleids)documenten en bestuurlijke, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze zijn:

- ▶ het inspiratiedocument 'Goed voor elkaar';
- ▶ de provinciale beleidsnotitie Landschap (inclusief de Kwaliteitskaart "Landschap, Cultuurhistorie en Ruimtelijke Kwaliteit in Groningen"), vastgesteld PS, 4 juni 2014;
- ▶ de Visie Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer na 2016- vastgesteld GS, 17 juni 2014;
- ▶ het Provinciale OmgevingsPlan (POP) en de bestemmingsplannen, structuurvisies en landschapsontwikkelingsplannen (LOP-Noord Groningen en LOP-Oost Groningen) van de gemeenten;
- ▶ decentralisatie van de overheidstaken voor het landschap, geregeld in het bestuursakkoord tussen de provincie en het Rijk, de collectieve uitvoering van het agrarisch natuurbeheer door gebiedscollectieven, aankomende gemeentelijke herindelingen en hieruit voortvloeiende nieuwe samenwerkingsverbanden, rollen en verantwoordelijkheden in het landelijk gebied;
- ▶ een toenemend beroep op een actieve rol van particulieren en burgers in de zorg voor natuur en landschap en omgekeerd een toenemende betrokkenheid van burgers bij hun landschap en bereidheid een bijdrage te leveren.

Gedeelde uitgangspunten

De partijen:

- ▶ Hebben kennis genomen van het inspiratiedocument 'Goed voor elkaar', de provinciale beleidsnotitie landschap (inclusief de Kwaliteitskaart), de Landschapsontwikkelingsplannen en de Visie Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en stellen zich tot doel samen te werken aan bescherming, beheer, herstel en ontwikkeling van het landschap zoals weergegeven in deze nota's en de financiering hiervan;
- ▶ realiseren zich en zijn ervan overtuigd dat nieuwe rollen en verantwoordelijkheden kansen bieden en voordelen op kunnen leveren voor alle partijen die betrokken zijn bij de invulling van bescherming, beheer, behoud en ontwikkeling van het landschap;
- ▶ zijn ervan overtuigd dat voor de vormgeving van de samenwerking afspraken tussen de partijen gewenst zijn en dat er winst te behalen is door samen te werken en werk en activiteiten af te stemmen;
- ▶ zijn ervan overtuigd dat een mooi landschap baten oplevert voor ondernemers, toerisme en recreatie, de woningmarkt en voor de burgers (zie bijlage 3);
- ▶ vinden dat duurzaam beheer van de kernkarakteristieken in het landschap een voorwaarde is voor behoud van de landschapskwaliteit;
- ▶ gaan ervanuit dat waar van toepassing overheden in hun handhavende wettelijke taak de afspraken ter bescherming van het landschap zullen uitvoeren.

Gedeelde doelstelling

De partijen werken aan:

Een gebiedsgerichte aanpak voor de uitvoering van het beheer, het herstel en de ontwikkeling van het landschap vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid, die van alle partijen een bijdrage en onderlinge samenwerking vraagt, met als doel het landschap van Groningen, zijn identiteit en waarden voor mens en natuur minimaal te behouden en waar nodig en mogelijk te versterken.

Aanpak

De partijen werken aan de doelstelling deels via gebaande paden en deels via alternatieve wegen, en waar mogelijk vanuit een integrale benadering, maar steeds concreet en gericht op zichtbare en meetbare resultaten in het landschap. Hiervoor hebben de partijen vijf prioriteiten bepaald, waarvan drie in de benoemde gebieden (zie bijlage 1) om uitwerking vragen en twee een provinciale aanpak.

In de benoemde gebieden zijn dit:

1 De partijen in elk gebied (landschappelijke eenheden zie bijlage 1) geven uitvoering aan een **effectieve samenwerking** voor behoud, herstel en ontwikkeling van het landschap. Dit aan de hand van gedeelde gebiedsagenda's voor het landschap met daarin collectieve beheerplannen en een prioritering voor herstel en ontwikkeling van het landschap vanuit een integrale benadering. Partijen stemmen taken en kennis op elkaar af en versterken elkaar zo dat dit leidt tot efficiëntere inzet van de middelen. De partijen benoemen een trekker in ieder gebied, die coördinerende taken op zich neemt en de activiteiten en uitvoerende taken stroomlijnt.

In de samenwerking wordt waar mogelijk aangesloten bij bestaande samenwerkingsvormen in gebieden zoals de gebiedscoöperatie in het Westerkwartier en de gebiedscommissie in Westerwolde. Landschap komt op de agenda's.

2 De partijen faciliteren en stimuleren **burgerinitiatieven** en ondersteunen **vrijwilligers**, die zich inzetten voor het landschap en de fysieke woonomgeving. De betrokkenheid van bewoners bij het landschap en het cultuurhistorisch erfgoed in hun eigen gebied is groot. De energie vanuit de samenleving wordt optimaal benut en gestimuleerd door betrokken en actieve burgers voldoende en goed te ondersteunen, zowel in menskracht als in financiële middelen. De partijen stemmen hun activiteiten op elkaar af en werken samen zodat de kennis en het aanbod in ondersteuning en scholing goed terecht komen. In de benodigde financiering voor de activiteiten van vrijwilligers worden zij adequaat geholpen.

3 Er komt een gezamenlijk **investeringsfonds/regeling** waaruit projecten worden gefinancierd bedoeld voor herstel en/of realisering van ontwikkelopgaven in het landschap (inclusief de cultuurhistorie en de archeologische en aardkundige waarden). Daarbij wordt, waar mogelijk aangesloten, bij het regionale gebiedsfonds. Partijen zetten zich gezamenlijk in om de benodigde financiering bijeen te brengen en gaan op zoek naar aanvullende financiering en bronnen. Enkele voorbeelden van concrete projecten in gebieden zijn: de uitwerking van het Fivelgebied als opgave uit het LOP-Noord, de toekomstvisie voor Middag-Humsterland, het bosjesproject Landschap Oldambt en het Veenwijkenplan in de Veenkoloniën.

Provinciaal zijn dit:

4 Er wordt gewerkt aan een **financieringsregeling om beheer** van de karakteristieke landschaps- en cultuurhistorische elementen en -terreinen duurzaam te regelen in de provincie.

De kwaliteit en het karakter van de verschillende landschapstypen worden voor een belangrijk deel bepaald door de karakteristieke landschapselementen in hun onderlinge samenhang. Voor behoud en instandhouding van deze bepalende karakteristieken is regulier onderhoud noodzakelijk. Dit is nu onvoldoende geregeld.

De landschaps- en cultuurhistorische elementen en -terreinen waarvoor instandhouding en beheer nodig is zijn opgenomen in bijlage 2.

5 Het actief **delen en toegankelijk maken van kennis** om betrokkenheid te stimuleren en te inspireren tot het samen verder vorm geven aan het landschap. Inspireren ook door het laten zien van goede voorbeelden. Kennis, ervaring en netwerken worden ontsloten met een loket dat partijen samenbrengt, kennis over het landschap en actuele financieringsmogelijkheden deelt en een integrale benadering stimuleert.

Digitaal beschikbaar stellen van gegevens over landschapselementen, de cultuurhistorische, geo(morfo)logische en archeologische waarden en waterstaatkundige gegevens van verschillende partijen. Deze gegevens worden ontsloten via de Kwaliteitsgids Landschap, een initiatief van de provincie Groningen. Een initiatief, die het verhaal van het landschap vertelt en als handleiding dient voor landschapscampagnes waarmee kennis actief wordt verspreid.

Afspraken over rollen en taken

Collectieve afspraken

Alle partijen zetten zich in voor het realiseren van de doelstelling en de uitwerking hiervan, ieder binnen zijn mogelijkheden, zijn deskundigheid en verantwoordelijkheid. Alle partijen zetten zich in één of meerdere gebieden in voor een efficiënte uitvoering van de werkzaamheden en gaan hierin een samenwerkingsverband aan. In ieder gebied wordt door de partijen een trekker benoemd.

Gezamenlijke prioriteiten en inzet in combinatie met concrete uitvoeringsafspraken worden in de gebieden vastgelegd in de gedeelde gebiedsagenda landschap.

In bijlage 2 is een begroting opgesteld. Partijen spreken af gezamenlijk op zoek te gaan naar de aanvullende benodigde financiering. Alle partijen zijn bereid de eigen landschappelijke kennis en gegevens te delen met derden en deze toegankelijk te maken.

Rollen en taken

Provincie

Coördineert het kernteam en zorgt samen met het kernteam dat ieder gebied een trekker benoemt en dat gebieden hun ervaringen uitwisselen.

Zet in op het thema “burger dicht bij de natuur en landschap” en stelt hiervoor blijvend menskracht en ondersteuning beschikbaar. Stelt een lange-termijnstrategie op.

Ondersteunt gebiedsopgaven en -projecten met inzet van kennis en cofinanciering (via de bestaande regeling voor landschapsherstel) en adviseert in de mogelijkheden van overige financieringsregelingen van de overheid. Kan ook zelf initiatiefnemer zijn in gebieden om projecten op de gebiedsagenda te plaatsen. Begeleidt de ontwikkeling van gebiedsfonds.

Ondersteunt en faciliteert in de regelingen voor de financiering van het beheer van het landschap vanuit een algemeen maatschappelijk belang voor de woon- en leefomgeving en behoud van de samenhang in het landschap.

Is trekker/uitvoerder voor het toegankelijk maken van de kennis en wil hier uitvoering aan geven door de ontwikkeling van de Kwaliteitsgids Landschap. Voert haar monitorings- en handhavingstaken uit.

Gemeenten

Ondersteunen en faciliteren het vrijwilligerswerk en burgerinitiatieven in de gemeenten, binnen het gemeentelijk vrijwilligersbeleid.

Gemeenten spelen in op de initiatieven die vanuit de gebieden komen in een veranderende rol (gemeente neemt niet het voortouw maar ondersteunt goede initiatieven vanuit de samenleving).

Ondersteunen en faciliteren de uitvoering van de gebiedsagenda's in menskracht, kennis, financieel en planologisch binnen het eigen ambitieniveau van de gemeente.

Kan ook zelf initiatiefnemer zijn in gebieden om projecten op de gebiedsagenda te plaatsen.

Zetten in de samenwerking met overige gebiedspartijen indien mogelijk ook eigen terreinen in.

Cofinancieren projecten binnen de eigen gemeente waar nodig en/of mogelijk.

Onderzoeken de mogelijkheden voor een landschapsfonds binnen de gemeente (bijvoorbeeld in een “rood voor groen” regeling), dat is in te zetten in de co-financiering van projecten.

Voeren wettelijk vastgelegde taken op gebied van handhaving en bescherming uit.

Waterschappen

De waterschappen dragen bij in de gebieden vanuit hun waterbeheertaken en zoeken de samenwerking in de gebieden om vanuit gemeenschappelijke doelen en belangen tot een meerwaarde te komen voor het landschap. Win win situaties. Zij zoeken de samenwerking vanuit een praktische benadering en zetten in op pilots om te laten zien hoe iets kan werken en tot resultaten leidt. Voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van groen/blauwe diensten. In de uitvoering van het beheer wordt naar winst gezocht door afstemming/samenwerking met andere partijen. Financieringsmogelijkheden bij concrete projecten die link hebben met de eigen belangen van het waterschap. Integraal werken en slimme combinaties zoeken. Geen trekkende rol / wel samenwerking in de uitvoering.

Terreinbeheerders: Staatsbosbeheer, Het Groninger Landschap en Natuurmonumenten

Voeren het benodigd beheer uit voor instandhouding en ontwikkeling van landschap- en cultuurhistorische terreinen en nemen deel aan/ of trekken herstel en ontwikkelingsprojecten.

Leggen de verbindingen met de aangrenzende terreinen en landschapsstructuren.

Faciliteren en ondersteunen vele vrijwilligers en stimuleren

de betrokkenheid van de bewoners bij het landschap en hun terreinen, onder meer door (jeugd)educatie.

Spelen een ondersteunende rol in samenwerking op gebiedsniveau in de uitvoering; delen kennis, versterken draagvlak.

Zetten eigen middelen voor landschap in binnen eigen terreinen.

Zijn betrokken bij gebiedsagenda's landschap daar waar hun terreinen liggen en kunnen initiatiefnemer zijn als er ambities zijn in een bepaald gebied die via een gebiedsagenda van de grond kunnen komen.

Zoeken zelf ook naar koppelkansen om beheer duurzaam vol te houden.

Belangenorganisaties LTO, BoerenNatuur en FPG

De belangenorganisaties LTO, BoerenNatuur en FPG stimuleren de leden mee te denken over behoud en beheer van landschap en de uitvoering hiervan. Zij zetten hun netwerk in om de gemeenschappelijke doelen voor het landschap te bereiken.

- ▶ Verbinden samenwerkingsverbanden met de eigen achterban.
- ▶ De LTO zet in op ontwikkelingen met respect voor de omgeving.
- ▶ BoerenNatuur stemt de collectieve beheerplannen op gebiedsniveau af met overige gebiedspartijen, aansluitend op de gebiedsagenda landschap.
- ▶ FPG leden kunnen hun grond inzetten voor het landschap en de verbindingen in het landschap.

Maatschappelijke organisaties LBG, NMF, IVN

Zij spelen een trekkende en ondersteunende rol in de samenwerking bij het opstellen en uitvoeren van de gebiedsagenda's. Brengen partijen bij elkaar. Ontwikkelen projecten en werven financiering vanuit fondsen, subsidieregelingen en particuliere bijdragen.

Zij bieden binnen hun mogelijkheden de ondersteuning aan initiatieven van bewonersgroepen, lokale achterbangroepen en IVN-afdelingen. De aanwezige kennis zowel bij de organisaties als bij de betrokken vrijwilligersgroepen en achterban wordt wederzijds beschikbaar gesteld en ontsloten. Zij stimuleren en initiëren educatieve en informerende landschapsactiviteiten.

- ▶ Landschapsbeheer Groningen is trekker in de coördinatie en uitvoering van beheer en herstel werkzaamheden.
- ▶ Natuur en Milieufederatie is trekker in het maatschappelijk proces om nieuwe ontwikkelingen goed te landen in het landschap.
- ▶ IVN coordineert educatie en voorlichtingsactiviteiten.

ANWB, Groninger Dorpen, Libau en Erfgoedvereniging Heemschut

- ▶ Groninger Dorpen faciliteert en ondersteunt bewonersinitiatieven in brede zin. Groninger Dorpen zet het netwerk van dorpen in en stimuleert dorpen óók landschapsprojecten te doen. Uitwisseling van kennis en ervaring via de diverse media waarover Groninger Dorpen beschikt en/of bijeenkomsten of excursies worden daarvoor ingezet.
- ▶ Libau is een kennisinstituut. Zij deelt kennis met gemeenten en overige partijen in de provincie en geeft uitvoering aan wettelijke taken in het landschap. Zet haar expertise in om informatie te trechteren voor de ontwikkeling van 'nieuw' landschap met respect voor het verleden.
- ▶ ANWB deelt kennis en denkt mee in samenwerkingsverbanden waar dit relevant is voor zijn leden. Promoot landschap en stimuleert leden kennis te nemen van en bij te dragen aan landschap (inzet van menskracht en vrijwilligers in projecten)
- ▶ Erfgoedvereniging Heemschut zet specifieke kennis, enthousiasme en vrije tijd in.

Maatschappelijke en belangenorganisaties en de terreinbeheerders zetten zich gezamenlijk in om (co)financieringsmiddelen voor beheer en herstel van het landschap binnen te halen.

Tot slot

Het provinciaal kernteam Landschap bestaande uit Landschapsbeheer, Het Groninger Landschap, Natuur en Milieufederatie, BoerenNatuur, Provincie Groningen en een vertegenwoordiger van de gemeenten blijft de komende twee jaar provinciaal actief.

Dit om de samenwerking in de regio's te stimuleren, uitwisselen van kennis en knelpunten in de voortgang te signaleren en mede te zoeken naar oplossingen. Ook bewaakt het de voortgang van de gemaakte afspraken. Het kernteam rapporteert over de voortgang in het PNLG overleg. De samenwerkende partijen geven het kernteam hiertoe opdracht. Na deze periode wordt de afspraak geëvalueerd en opnieuw afgesproken hoe verder te gaan.

Bijlage 1:

Samenwerking in gebieden

De indeling voor de samenwerking richt zich op de gebieden met kernkarakteristieken die in de kwaliteitskaart van de provincie Groningen zijn opgenomen en een landschappelijke eenheid vormen. Deze kaart bestaat uit Een verbeelding van de samenhangende landschapsstructuur en vormt de basis voor een nader uit te werken kwaliteitsgids. De kaart is opgenomen in de beleidsnotitie landschap van de provincie Groningen (2014).

De zeven gebieden zijn:

Wierdenland en Waddenkust, Oldambt, Westerwolde, Veenkoloniën, Gorecht, Woldgebied, Noordelijk en Zuidelijk Westerkwartier. Waar mogelijk wordt aangesloten bij een bestaande overlegstructuur zoals gebiedscommissie Westerwolde, Gebiedscoöperatie Westerkwartier en commissie landschapselementen Gorecht.

Bijlage 2:

Kostenindicatie: beheer en herstel opgave landschap (in miljoenen)

	Jaarlijks	Beschikbaar	Opgave
1. Beheer landschap			
a.Agrarisch cultuurlandschap	1.4	0.45	0.95
b.Beheer cultuurhistorische terreinen	0.4	0.3	0.1
c.Beheer landschap in natuurterreinen (buiten NN)	0.7	-	0.7
Totaal	2.5	0.75	1.75

	Totaal	Jaarlijks	Beschikbaar	Opgave
2. Herstel landschap				
Herstelopgave in periode van 10 jaar in 7 gebieden	39	3.9	2.48	1.42

Convenantpartijen spreken af gezamenlijk op zoek te gaan naar de aanvullende benodigde financiering.

Toelichting beheer:

Voor instandhouding en het stoppen van de achteruitgang is beheer van het landschap een noodzaak. Het beheer betreft een structurele bijdrage op jaarbasis. In de berekening zijn drie onderdelen opgenomen:

a. Betreft de landschapselementen die vallen binnen het agrarisch natuurbeheer inclusief beheer van monumentale boerenerven (totaal 300.000,- op jaarbasis met eigen bijdrage van 50 %). Daarnaast is in totaal 1.1 miljoen euro berekend voor instandhouding van landschapselementen zoals poelen, essen, houtsingels en houtwallen. Deze staan beschreven in het Natuurbeheerplan 2016. De beheerkosten zijn gebaseerd op de vergoedingsystematiek van de SNL. Momenteel wordt € 300.000,- besteed aan landschap in de lopende contracten. Uitgangspunt is dat deze omvang van beheer minimaal wordt voortgezet in de nieuwe periode vanaf 2016.

b. Betreft beheer van cultuurhistorische waardevolle terreinen zoals de landerijen bij borgen. Gemiddeld zijn de totale kosten ± € 25.000,- per terrein. Deels wordt dit gefinancierd uit de BRIMregeling en eigen middelen (gerekend 75 %). Voor veel terreinen geldt dat hier een structureel te kort is aan middelen voor instandhouding.

c. Betreft het beheer van landschap op natuurterreinen vallend buiten het natuurnetwerk. Daarbij gaat het om bijv. dorpsbossen en redoutes en schansen. Het beheer van landschap binnen het NatuurNetwerk is geregeld en niet meegenomen binnen dit overzicht, evenals beheer van gemeentelijke, provinciale en particuliere terreinen.

Toelichting herstel:

Door de Provincie is in overleg met Landschapsbeheer een berekening per gebied opgesteld. In de berekening zijn de identiteit bepalende terreinen en landschapselementen opgenomen. Op basis van aantallen (gebaseerd op aanwezige inventarisaties en de GIS-kaart) is een herstelpercentage vastgesteld. De onderbouwing is in een rapportage vastgelegd en beschikbaar voor de uitwerking en opstelling van prioriteiten in de gebiedsagenda's.

In het beschikbare budget wordt uitgegaan van continuering van het huidige provinciaal budget voor herstel landschap inclusief cofinanciering van 50 % derden. Dit is aangevuld met de POP3-middelen van jaarlijks 0.48 miljoen bestemd voor inrichting en aanleg van landschapselementen en leefgebieden. De opgave ligt bij de gebiedspartijen om via fondsen, regelingen, cofinanciering van overheden en/of particuliere en eigen middelen bij te dragen.

Bijlage 3:

Cijfers en feiten opbrengsten landschap

Triple E heeft onderzocht in welke mate de regio's Zuidelijk Westerkwartier en Drentsche Aa reeds profiteren van natuur en landschap, zodat duidelijk wordt dat een investering in de landschappelijke kwaliteit ook een investering in de regionale economie betreft. Daarbij is gebruik gemaakt van het Financieel Economisch Besluitvorming Ondersteunend-model. Dit model richt zich op het in kaart brengen van bestaande geldstromen, die te herleiden zijn tot natuur, landschap en water, waarbij het om het gehele gebied gaat. De bestedingen, die te herleiden zijn tot het landschap, vinden hun basis in het belang dat mensen hechten aan een groene leefomgeving (en de bescherming hiervan).

Vanuit de bedrijven die staan ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel is een selectie gemaakt van de bedrijven waarvan het aannemelijk is dat een deel van de omzet te herleiden is tot het aanwezige landschap. Het betreft vooral bedrijven gericht op toeristen en recreanten. Vervolgens is een toedeling bepaald, welk deel van de omzet te herleiden is. Dit heeft plaatsgevonden op basis van de activiteiten van de geselecteerde bedrijven, enquêtes en interviews en een ruime ervaring met andere gebieden.

In totaal is bijna 15 miljoen euro omzet per jaar te relateren aan het landschap van **het Zuidelijk Westerkwartier**. Daarmee is een werkgelegenheid van 260 arbeidsplaatsen gemoeid, ongeveer 2% van de totale regionale economie. Van deze omzet houden de ondernemers ruim 1,1 miljoen euro over. De rijksoverheid ontvangt jaarlijks 753.000 euro aan vennootschapsbelasting en dividendbelasting vanuit de omzet.

Voor Nationaal beek- en esdorpenlandschap en Nationaal Landschap **Drentsche Aa** geldt dat 73,5 miljoen euro omzet per jaar te relateren is aan het landschap. Daarmee is een werkgelegenheid van 1.150 arbeidsplaatsen gemoeid. Voor het stroomgebied van de Drentsche Aa ontvangt de rijksoverheid jaarlijks 3,4 miljoen euro aan vennootschapsbelasting en dividendbelasting vanuit de omzet.

De natuur en het landschap genereren niet alleen omzet

en banen, maar hebben ook invloed op de waarde van woningen. Woningen met uitzicht op de schoonheid van het landschap zijn namelijk erg gewild. De toegevoegde waarde van het landschap op de geselecteerde woningen **het Zuidelijk Westerkwartier** bedraagt 9%. Dit betekent dat de 6.048 geselecteerde woningen 131 miljoen euro aan waarde kennen dankzij het landschap van het Zuidelijk Westerkwartier. Over deze 131 miljoen euro ontvangende gemeenten Leek, Marum en Grootegast gezamenlijk jaarlijks 125.000 euro aan onroerendezaakbelasting. Bovendien ontvangt de rijksoverheid hierover jaarlijks nog eens 1,1 miljoen euro aan overdrachtsbelasting.

Voor het stroomgebied van **de Drentsche Aa** ontvangen de gemeenten jaarlijks 367.000 euro aan onroerendezaakbelasting en € 3,7 miljoen aan overdrachtsbelasting. De overheid verdient dus ook aan het landschap.

Naast deze economische baten vervult het landschap ook nog functies die niet direct in geld zijn uit te drukken, maar wel van maatschappelijk belang zijn. In de eerste plaats wordt CO₂ uit de lucht opgevangen en verschillende luchtvervuilingscomponenten, zoals ozon en fijn stof, afgevangen uit de lucht. De afvang van fijn stof en ozon draagt bij aan een gezondere leefomgeving en is goed voor de volksgezondheid. Het opvangen van CO₂ is goed voor het behalen van beleidsdoelen in het kader van het tegengaan van de klimaatveranderingen. Bovendien is het in de toekomst wellicht mogelijk voor deze functie van de houtsingels ook geld te ontvangen door middel van het Reducing Emissions from Deforestation and Degradation (REDD) systeem. Dit systeem is de verwachte opvolger van de Kyotoafspraken en erkent de economische waarde van het laten bestaan van bos en bomen.

Het landschap draagt nog meer bij aan de volksgezondheid. Zo voelen mensen zich in een groene omgeving gezonder en zijn ze ook daadwerkelijk gezonder. Ze hebben minder last van welvaartziekten en kunnen zich beter concentreren. Ook gebruiken mensen die na een operatie revalideren met uitzicht op groen beduidend minder pijnstillers dan mensen die uitkijken op een muur. De bovenstaande baten laten in ieder geval zien dat het landschap nut heeft voor de regionale economie en de leefbaarheid.

Bronnen:

Triple E, Geldstromen verbonden aan de groene ruimte; Quick scan Zuidelijk Westerkwartier, oktober 2010
Triple E, De groene toegevoegde waarde; Over de economische kansen van de Drentsche Aa, oktober 2010

Landschapsconvenant

Met de ondertekening van dit convenant verbinden de partijen zich aan de inhoud. Namens de partijen:

J.E.M de Milliano *Directeur*
Landschapsbeheer Groningen

H. Ruben *Bestuurder*
Waterschap Noorderzijlvest

J. Boer *Bestuurder*
Groninger Dorpen

H. Staghower *Gedeputeerde*
Provincie Groningen

A. Datema *Voorzitter*
BoerenNatuur Groningen

H. Sinnema *Voorzitter*
LTO-Noord

R. Schuiling *Interim Directeur*
Natuur- en Milieufederatie Groningen

E. Neef *Regiomanager*
ANWB Noord-Nederland

R. van der Wal *Districtshoofd*
Staatsbosbeheer

J. Snijder *Voorzitter*
Gronings Particulier Grondbezit

M. Glastra *Directeur*
Het Groninger Landschap

P.P. Bosch *Bestuurder*
ERfoedvereniging Heemschut

W. Alblas *Directeur*
Natuurmonumenten Noord

T. Hoek *Directeur*
Libau

F de Jong *Directeur*
IVN Groningen

Ondertekening te Middelstum, 3 maart 2015